

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
2089-19

meddelad i Stockholm den 3 april 2020

KLAGANDE

Uppsala kommun
753 75 Uppsala

MOTPART

AA

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Stockholms dom den 26 mars 2019 i mål nr 5574-18

SAKEN

Bostadsanpassningsbidrag

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen upphäver kammarrättens och förvaltningsrättens avgöranden och fastställer Uppsala kommuns beslut.

BAKGRUND

1. Bostadsanpassningsbidrag syftar till att ge personer med funktionsnedsättning möjlighet till ett självständigt liv i eget boende. Ett bidrag lämnas för att anpassa och komplettera fasta funktioner i och i anslutning till en bostad. Det lämnas

Dok.Id 214279

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00
E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se
www.hogstaforvaltningsdomstolen.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag–fredag
08:00–16:30

DOM

Mål nr
2089-19

endast om åtgärderna är nödvändiga för att bostaden ska vara ändamålsenlig som bostad för den med funktionsnedsättning.

2. AA bor med sin familj i ett parhus om fem rum och kök fördelat på två våningar. På nedervåningen finns kök, badrum och vardagsrum med utgång till uteplats. Där finns också ett rum på sju kvadratmeter som AA använder som sovrum. På övervåningen finns tre rum, som bl.a. används som sovrum av den övriga familjen, och ett badrum.
3. AA ansökte om bostadsanpassningsbidrag för installation av en trapphiss mellan bostadens entréplan och övervåning. På grund av en funktionsnedsättning kan hon inte gå i trappan mellan våningsplanen. Hon kan därför inte dela sovrum med sin sambo eller ta del av familjelivet på övervåningen. Till ansökan fogade hon ett psykologintyg där det anges att det psykologiska välbefinnandet och den fortsatta rehabiliteringen skulle gynnas av tillgång till en trapphiss mellan våningsplanen.
4. Uppsala kommun avslag ansökan. Beslutet motiverades med att bostaden är ändamålsenlig för AA då det finns tillgång till alla nödvändiga bostadsfunktioner på entréplanet. Kommunen ansåg att det inte finns någon klar koppling mellan funktionsnedsättningen och den sökta åtgärden.
5. Förvaltningsrätten i Uppsala, som biföll AAs överklagande, konstaterade att köket och samtliga rum på nedervåningen är tillgängliga för henne, men ansåg att det är nödvändigt att hon också har tillgång till övervåningen för att ha möjlighet att dela sovrum med sin sambo och delta i familjelivet fullt ut, för att bostaden ska anses som ändamålsenlig för henne.
6. Kammarrätten i Stockholm upphävde, efter kommunens överklagande dit, förvaltningsrättens dom och kommunens beslut samt visade målet åter till kommunen för förnyad handläggning. Även kammarrätten ansåg att den sökta åtgärden är nödvändig för att bostaden ska vara ändamålsenlig för

AA. Det ålåg kommunen att pröva om övriga förutsättningar för bostadsanpassningsbidrag var uppfyllda samt att ta ställning till storleken på ett eventuellt bidrag.

YRKANDEN M.M.

7. *Uppsala kommun* yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska upphäva kammarrättens och förvaltningsrättens avgöranden samt fastställa kommunens beslut.
8. Kommunen anför följande. Kammarrättens resonemang innebär en kraftig avvikelser från vad som tidigare har ansetts gälla och utvidgar definitionen av vad som bör anses vara nödvändigt för att en bostad ska anses ändamålsenlig. Denna tolkning kan komma att få stora ekonomiska konsekvenser för kommuner runt om i landet. Tidigare har bidrag beviljats strikt utifrån den enskildes rätt till bostad med fokus på de fasta funktionerna i boendet. Om hänsyn även ska tas till den enskildes familjesituation, och vilken delaktighet denne ska ha i familjelivet, läggs ytterligare en dimension till bedömningen som inte kan ha varit avsedd vid lagens tillkomst. Även om en önskan om att dela sovrum med en sambo är förståelig, så utgör inte tillgång till bostadens övervåning en nödvändig bostadsfunktion om nedervåningens bostadsytor innehåller samtliga nödvändiga funktioner.
9. AA anser att överklagandet ska avslås.
10. *Boverket* har i ett av Högsta förvaltningsdomstolen inhämtat yttrande anfört att möjligheten att dela sovrum med en sambo kan beaktas vid bedömningen av om en anpassningsåtgärd är nödvändig för att bostaden ska vara ändamålsenlig för en person med funktionsnedsättning. Det måste dock finnas en klar koppling mellan funktionsnedsättningen och anpassningsåtgärden. Enligt Boverkets uppfattning visar utredningen i målet inte att AA på grund av sin funktionsnedsättning är beroende av att få dela sovrum med sin sambo. Det är inte heller visat att det av annan anledning finns ett behov av att nyttja övervåningen.

DOM

Mål nr
2089-19

AAs bostad på bottenvåningen får därmed anses vara ändamålsenlig som bostad.

11. *Sveriges Kommuner och Regioner*, som beretts tillfälle att yttra sig i målet, har anfört följande. Det finns inte någon generell rätt att få bostadsanpassningsbidrag för att kunna nyttja hela sitt hus. AA har alla grundläggande fasta funktioner tillgängliga i husets nedervåning. Att det är önskvärt att dela sovrum med en sambo är inte tillräckligt för att beviljas bostadsanpassningsbidrag. Om så vore fallet skulle kommunerna vid handläggningen av ärenden om bostadsanpassningsbidrag bli tvungna att värdera hur tungt olika personliga och individuella önskemål, med varierande koppling till funktionsnedsättningen, väger. Detta blir svårt att göra på ett rättssäkert och trovärdigt sätt. Om kravet på klar koppling mellan funktionsnedsättningen och anpassningsåtgärderna efterges skulle detta dessutom kunna verka kostnadsdrivande för landets kommuner.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målet

12. Frågan i målet är om en anpassningsåtgärd som gör det möjligt att dela sovrum med en sambo är nödvändig för att en bostad ska vara ändamålsenlig för en person med funktionsnedsättning.

Rättslig reglering m.m.

13. I målet är den upphävda lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag m.m. tillämplig.
14. I 1 § föreskrivs att lagen har till ändamål att genom bidrag till anpassning av bostäder ge personer med funktionshinder möjlighet till ett självständigt liv i eget boende. Enligt 6 § första stycket lämnas bostadsanpassningsbidrag för åtgärder för anpassning av bostadens fasta funktioner i och i anslutning till den bostad som ska anpassas. Bidrag lämnas endast om åtgärderna är nödvändiga för att bostaden ska

vara ändamålsenlig som bostad för den med funktionshinder. Det föreskrivs ingen generell rätt att få bostadsanpassningsbidrag för att kunna nyttja hela bostaden.

15. Den nu gällande lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag innehåller i allt väsentligt motsvarande bestämmelser.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

16. Ändamålet med bestämmelserna om bostadsanpassningsbidrag är att möjliggöra för personer med funktionsnedsättning att bo i en egen bostad. Reglerna ska ses som ett komplement till de generella bestämmelser som finns i plan- och bygglagen (2010:900) om att göra bostäder tillgängliga och användningsbara för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga (se t.ex. prop. 1981/82:126 s. 4, prop. 1992/93:58 s. 11 och 14 f. samt prop. 1999/2000:79 s. 67).
17. Bidrag ges för åtgärder som behövs för att bostaden ska kunna nyttjas på ett ändamålsenligt sätt. En person med funktionsnedsättning ska så långt som möjligt kunna använda sin bostad som alla andra och självständigt kunna tillgodose sina grundläggande och vardagliga behov, såsom att sköta sin personliga hygien, sova och vila, laga och äta mat, tvätta, umgås med andra och i förekommande fall se efter sina barn. I dessa behov innefattas att kunna förflytta sig inom respektive in och ut ur bostaden samt att kunna ta sig in och ut från balkonger eller uteplatser i direkt anslutning till den. Vad som i övrigt behövs för att bostaden ska vara ändamålsenlig får bedömas från fall till fall (prop. 2017/18:80 s. 70 och prop. 1981/82:126 s. 31).
18. Det måste finnas en klar koppling mellan funktionsnedsättningen och anpassningsåtgärderna. Kopplingen ska vara så stark att åtgärderna kan bedömas som nödvändiga med hänsyn till funktionsnedsättningen (prop. 1992/93:58 s. 18 och prop. 2017/18:80 s. 69, jfr HFD 2014 ref. 42 I och II).

DOM

Mål nr
2089-19

19. En sådan klar koppling kan finnas t.ex. om funktionsnedsättningen medför ett tillsynsbehov som inte kan tillgodoses på annat sätt än genom att en anpassningsåtgärd vidtas för att ge tillgång till ett gemensamt sovrum.
20. AAs funktionsnedsättning innebär inte att hon har ett tillsynsbehov som medför att hon måste dela sovrum med sin sambo. Det är heller inte visat att hon av någon annan anledning har behov av att nyttja övervåningen eftersom hon på entréplanet har tillgång till samtliga nödvändiga bostadsfunktioner, bl.a. för sömn och vila samt för samvaro med sin sambo och den övriga familjen. Hon har därför inte rätt till bostadsanpassningsbidrag för trapphiss. Kommunens överklagande ska därmed bifallas.

I avgörandet har deltagit justitieråden Helena Jäderblom, Svante O. Johansson, Mahmut Baran, Leif Gäverth och Kristina Svahn Starrsjö.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Simon Isaksson.